

Tartu Ülikooli muuseumi 2024. aasta aruanne

MARIANN RAISMA

2024. aasta kõige olulisem märksõna oli Tartu 2024 Euroopa kultuuripealinna aasta. Kultuuripealinn mõjutas olulisel määral nii meie tegevusi kui ka tulemusi.

Tartu Ülikooli muuseumi kasutajate koguarv tegi 2024. aastal võrreldes paari varasema aastaga märkimisväärse hüppe: kokku teenindati üle 62 000 inimese, nendest piletiga külastusi oli 43 200 (sh üksikkülastajad, haridustegevustes, piletiga üritustel ja ekskursioonidel osalejad). Kuid võttes arvesse muuseumi mitut välinäitust nii Tartus Toomel kui Tallinna kesklinnas, oli näitustest osasaajate hulk oluliselt suurem. Väliskülastuste arv kahekordistus võrreldes 2022. aastaga, jõudes 16 000 külastuseni. Muuseumi müügitulu (käive) ulatus 300 000 euroni.

„Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024“ põhiprogrammi kuulus muuseumi projekt „Toomemäe taasavamine“: suvel avas kunsti ja teaduse sümbioosis geneetika erinevaid tahke väliinstallatsioon „Elupäästja“ ning püsivalt kaunistab toomkiriku müüre ökonoomne ja dünaamiline valguskunstiteos „Koit ja Hämarik“. Kokku oli Tartu 2024 püsi- ja kõrvalprogrammis 13 muuseumi tegevust ja üritust.

2024. aastal oli Tartu Ülikooli muuseumis kokku 18 näitust, neist üheksa olid muuseumi enda koostatud. Muuseumi näitusi raamistas kaks peamist teemat: vaimne ja füüsiline ellujäämine ning 800 aasta möödumine Tartu linna algusest. Ellujäämisega ja kunsti rolliga ellujäämisel tegelesid näitused „Varjatud maailmade avarandumine. Ida-Euroopa autsaiderkunst“ ning „Me eksleme maailma rajus. Sõjavarjus loodud kunst: Geislingen 1944 – Tartu 2024“, kus analüüsiti Eesti ja Ukraina pagulaskunstnike loomingulisi ja elulisi väljakutseid.

Novembris avati Tartu Ülikooli teadlaste uurimistulemusi populariseeriv näitus „Nähtamatu Tartu. 800 aastat linna algusest“, kus käsitleti esmakordselt keskaegse Tartu linna alguse lugu. Näitus jääb avatuks 2026. aasta märtsi lõpuni. Lisaks tähistati näituse ja konverentsiga Tartu Ülikooli ühe tuntuma ajaloolise teadusinstrumendi, Fraunhoferi refraktori jõudmist Eestisse 200 aastat tagasi.

Haridusprogrammides osales üle 9000 õpilaste ja täiskasvanu. Integratsiooni Sihtasutuse toel töötati välja spetsiaalsed haridusprogrammid täiskasvanutele. Taaselustati huviringide traditsioon, tähetorni tegevustes on uue hingamise leidnud ka vaatlused. Tänu muuseumide kiirendile sai toetusele hoo sisse tähetorni uuendusprojekt.

Muuseumis on ligi 250 000 museaali, millest suurem osa on kättesaadavad Eesti muuseumide infosüsteemis MuIS. Terve aasta jooksul tutvustati koostöös Eesti Rahvusringhäälinguga Tartu Ülikooli muuseumi kogudes olevat pärandit mälumängusaates „Eesti mäng“ (15.–17. hooaeg). Samuti on muuseumi kunstikogud nähtavad paljude ülikooli töötajate tööruumides.

31. detsembri 2024 seisuga töötas muuseumis 35 inimest, täidetud oli 28,7 ametikohta. Meeskonnaga peeti aastakoosolekut, tehti vastlaliugu, käidi sügisreisil Virumaa muuseumidesse ja korraldati tähetornis jõulupidu. Juulis käis seitse muuseumitöötajat Erasmus+ täiskasvanuhariduse lühiajalise õpirände projekti raames Poolas Krakówis Jagiello ülikooli muuseumis ning oktoobris külastas sama suur grupp Hollandis Groningeni ülikooli muuseumi.

Muuseumi eelarve oli 2024. aastal erandlikult suur, ulatudes 2 288 394 euron. Sellest olid palgakulud 958 000 ning ruumikulud 442 000 eurot. Projektidest suurima kuluga oli toomkiriku valguskunstiteose loomine, samuti oli palju teisi näitusi ja üritusi, mis olid seotud Euroopa kultuuripealinna aastaga.

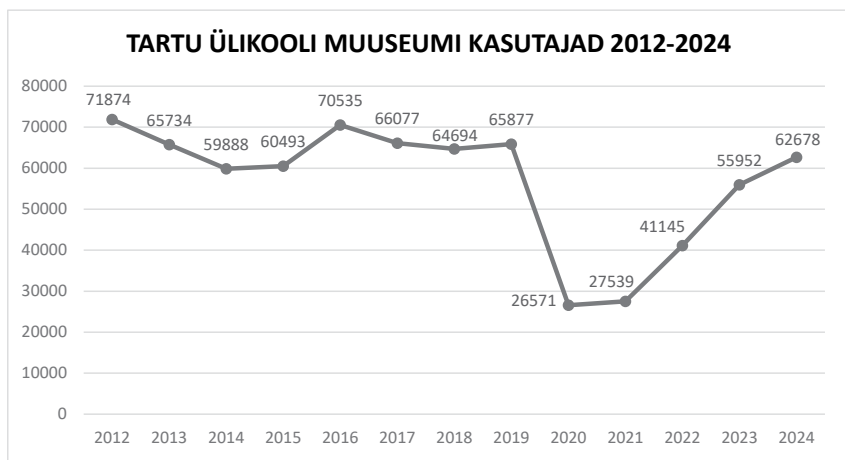
Projektitoetusi sai muuseum 2024. aastal järgmistelt partneritelt: Eesti Kultuurkapital, Eesti Teadusagentuur, ERASMUS+, Euroopa ülikoolide koostööprojekt CAMINO, Haridus- ja Teadusministeerium, Integratsiooni SA, Kultuuripealinn Tartu 2024, Muinuskaitseamet, Nordplus, Tartu linn ja Tartu Ülikool. Suur aitäh kõigile toetajatele!

Tunnustused

Eesti muuseumide aastaauhindadel pälvis 2023. aasta konserveerimistöö auhinna muuseumi projekt „Õppetahvlite uus elu. Tartu Ülikooli muuseumi õppetahvlite kollektsiooni konserveerimine ning eksponeerimislahenduste väljatöötamine“.

Toomkiriku valguskunstiteos „Koit ja Hämarik“ pälvis rahvusvahelisel konkursil LIT Lighting Design Awards aastaauhinna kultuurimälestise valgustuse kategoorias ning Light Middle East Awards aastaauhinna rahvusvaheliste projektide kategoorias.

Muuseum pälvis Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali tunnustuspreemia näituse „Nähtamatu Tartu. 800 aastat linna algusest“, toomkiriku valguskunstiteose „Koit ja Hämarik“ ning Tartu linnaga koostöös toimunud konverentsi „Piiskopilinn Tartu – 800 aastat Tartu algusest“ eest. Tartu Ülikooli muuseumi direktor Mariann Raisma sai Eesti Kultuurkapitali muuseumivaldkonna aastapreemia silmapaistva töö eest museoloogia ja Eesti muuseumivälja arendamise eest. Lisaks sai Eesti Kultuurkapitali kujutava ja rakenduskunsti sihtkapitali aastapreemia Kondase keskus, kes korraldas muuseumis näituse „Varjatud maailmade avardumine. Ida-Euroopa autsaiderkunst“, ning ehtekunstinäitus „Jää jumalaga, gravitatsioon“, mida eksponeeriti toomkiriku pööningul.

Joonis 1. Tartu Ülikooli muuseumi kasutajate arv 2014–2024.

Muuseumi kolleegipreemia Aasta Tullio sai haridusosakonna juhataja Tiiu Kreegipuu. Tartu Ülikooli Sihtasutuse Karl Laaguse nimelise mälestusstipendiumi stipendiaadiks valiti Karoliina Kalda.

Kasutajad

Külastajaid oli 2024. aastal oluliselt rohkem, iseäranis viitab sellele välituristide osakaalu tõus 30 protsendini kogukülastajatest. Enam jõudsid ülikooli muuseumi turistid Lätist, Soomest ja Saksamaalt. Ülikooli töötajate ja tudengite osakaal piletiga külastajatest oli veidi üle 7%. Muuseumikaardiga külastajaid oli kokku üle 2500, kõige enam käidi sellega toomkirikus ja tornides.

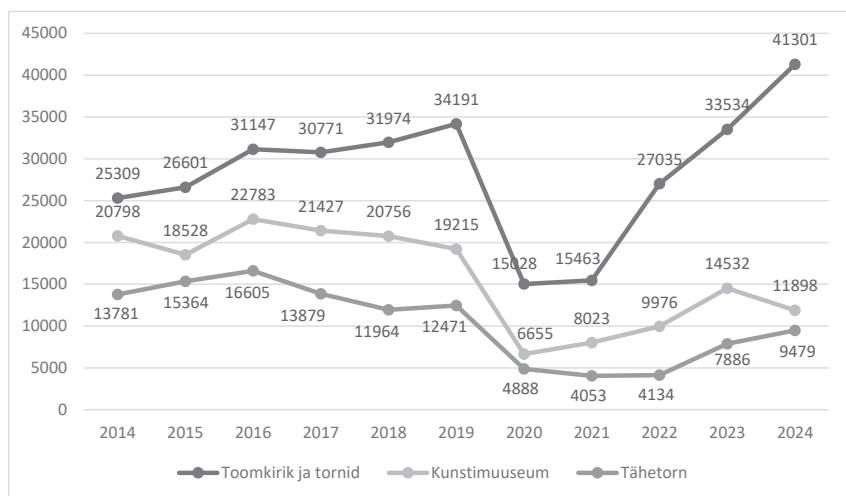
	KOKKU	Toom- kirik	Kunsti- muuseum	Tähetorn
Piletiga külastajad	31 526	18 870	7100	5556
sh tasuta piletiga koguarv	7674	3597	2138	1939
sh tasuta piletiga koguarvust TÜ tudengid ja töötajad	2222	1392	506	324
sh tasuta piletiga koguarvust kuni 8-aastased	1752	1260	185	307
Muuseumikaardiga	2534	1516	574	444
Rendiüritustel osalejad	11 992	11 055	664	273
KOKKU	43 518	29 925	7764	5829
Muuseumiüritustel osalejad	6169	4837	704	628
Ekskursioonidel osalejad	3193	1470	1304	419
Haridustegevustes osalejad	9798	5069	2126	2603
KOKKU	62 678	41 301	11 898	9479

Joonis 2. Tartu Ülikooli muuseumi kasutajad 2024. aastal (majadepõhine arvestus).

Näitused

Toomkirik

- Kuni 19.05.2024 sai külastada aastanäitust „Kunst või teadus“. Näitus valmis Tartu Ülikooli muuseumi, Eesti Kunstimuuseumi ja Eesti Kunstiakadeemia koostöös. Kuraatorid

Joonis 3. Kasutajate võrdlus Tartu Ülikooli muuseumi kolme maja kaupa 2014–2024.

Jaanika Anderson, Linda Kaljundi, Kadi Polli, Kristiina Tiideberg, Ken Ird.

- 29.05.–29.09.2024 „Varjatud maailmade avardumine. Ida-Euroopa autsaiderkunst“. Kuraatorid: Mari Vallikivi ja Eva Laantee Reintamm (Kondase keskus). Koordinaator Karoliina Kalda.
- 23.08.–27.10.2024 ehtekunstinäitus „Jää jumalaga, gravitatsioon“ toomkiriku põõningul. Kuraatorid: ehtekunstirühmitus õhuLoss. Koordinaator Karoliina Kalda.
- 01.11.2024 – kevad 2026 aastanäitus „Nähtamatu Tartu. 800 aastat linna algusest“. Keskaegse Tartu linna sünni lahkav näitus valmis koostöös Tartu linnamuuseumi ja Tartu Ülikooli ajaloo ja arheoloogia instituudiga. Kuraatorid Marge Konsa, Mihkel Mäesalu, Arvi Haak (Tartu Linnamuuseum), Tiiu Kreegipuu, Mariann Raisma.

Kunstimuuseum

- Kuni 17.02.2024 „Kunst või teadus. Maastikumaali geoloogia“. Kuraatorid Kadi Polli, Kristiina Tiideberg (Eesti Kunstimuuseum).
- 28.03.–18.05.2024 digikunstinäitus „Kirjanduslike paikade taasloomine“. Näitust kureeris Tartu Ülikooli teadlaste töörühm: Mattia Bellini, Francesca Arnavas.

Foto 1. Aastanäitus „Nähtamatu Tartu. 800 aastat linna algusest“ avati 31. oktoobril 2024 toomkirikus (foto: Andres Tennus).

- 13.06–15.12.2024 poolaastanäitus „Me eksleme maailma rajus. Sõjavarjus loodud kunst: Geislingen 1944 – Tartu 2024“. Näitus tõukus 1944. aasta suurpõgenemise aastapäevast ning tõi esile kunstnikest sõjapõgenike lood ja teosed. Esindatud olid nii Geislingeni põgenikelaagrisse jõudnud kui ka praegu Ukraina sõja eest Eestisse tulnud kunstnikud. Kuraatorid Kadri Asmer ja Ingrid Sähk.

Tähetorn

- Kuni 17.05.2024 „Päike, meie oma täht“ tähetorni hoovis. Koostajad Lea Leppik, Kaarel Nõmmela, Kärt Soieva.
- Kuni 31.12.2024 Tartu tähetorni astrofotokonkursi võidutööde näitus tähetorni ees. Projektijuht Kärt Soieva.
- 18.04.2024–31.05.2025 näitus „Kaks poissi, kes unistasid tähtedest. Struve, Fraunhofer ja 200-aastane teleskoop“. 2024. aastal täitis 200 aastat sellest, kui Tartu tähetorni saabus Münchenist Joseph von Fraunhoferi valmistatud omas ajas parim suur ja tehniliselt uuenduslik läätsteleskoop. Näitus tutvustas teleskoobi, selle

valmistaja ning esmakasutaja Struve tegevuse tagamaid. Kuratorid Kaarel Nõmmela ja Lea Leppik. Konsultandid Jaak Jaaniste ja Tõnis Eenmäe.

Külastajate üldisest reaktsioonist said rohkem tähelepanu Kondase keskuse koostatud „Varjatud maailmade avarumine. Ida-Euroopa autsaiderkunst“, mis kuulus kultuuripealinn Tartu 2024 põhiprogrammi, ja toomkiriku pööningul rühmituse õhuLoss ehtenäitus „Jää jumalaga, gravitatsioon“.

Välinäitustest avati Toomemäel luulenäitus „Aken Toomemäe poole“ ning Tartu 2024 põhiprogrammi kuulunud kunstiprojekti „Elupäästja“ installatsioonid, mis andsid suve jooksul möödakäijatele võimaluse katsetada, kuidas kõlavad erinevate elusolendite geenid.

Foto 2. Rühmituse õhuLoss ehtenäitus „Jää jumalaga, gravitatsioon“ toomkiriku pööningul (foto: Andres Tennus).

Tallinna kesklinnas oli väljas turundusliku eesmärgiga Tartu Ülikooli muuseumi ning Tartu Ülikooli loodusmuuseumi ja botaanika-aeda tutvustav ühisnäitus.

Koostöös ülikooli teiste üksustega loodi kaks hüpiknäitust: personaliosakonnaga konverentsile „Tööheaolu – mis ja kelle asi?“ ja usu-teaduskonnaga konverentsile „Johan Köpp 150“. Koostöös infotehnoloogia osakonnaga on vana anatoomikumi fuajees alates 20.11.2024 avatud hoonet ja meditsiinikogusse kuuluvaid õppematerjale tutvustav püsinäitus. Lisaks on muuseumi kunstikogud nähtavad paljude ülikooli töötajate tööruumides.

Kultuuripealinn Tartu 2024

„Euroopa kultuuripealinn Tartu 2024“ põhiprogrammi kuulus muuseumi projekt „Toomemäe taasavamine“: suvel avas kunsti ja teaduse sümbioosis geneetika erinevaid tahke väliinstallatsioon „Elupäästja“ ning püsivalt kaunistab toomkiriku müüre ökonoomne ja dünaamiline valguskunsti teos „Koit ja Hämarik“.

Foto 3. Toomkiriku valguskunsti teose „Koit ja Hämarik“ avamine 25. aprillil 2024 (foto: Tartu Ülikooli muuseum).

Enamik muuseumi näitusi ja üritusi oli integreeritud Tartu 2024 kultuuripealinna kõrvalprogrammi. Kokku oli Tartu 2024 püsi- ja kõrvalprogrammis 13 muuseumi tegevust ja üritust. See omakorda andis võimaluse saada osa kultuuripealinna kommunikatsiooni-kanalitest, mis kahtlemata aitas jõuda laiema publikuni, kasvatas külastajate arvu ning piletimüüki. Tartu 2024 põhiprogrammi kuulunud püsivalgustuse „Koit ja Hämarik“ avamisel aprillis käis toomkiriku varemete vahel ca 4500 inimest.

Üritused ja kommunikatsioon

Muuseum korraldas oma kolmes majas rohkem kui 60 sündmust, neist rahvarohkemas olid muuseumiöö (üle 3000 külastaja) ja toomkiriku valgustuse avamine. Publikuprogrammidest osutusid populaarseimaks näituse „Nähtamatu Tartu“ kuraatorituurid ja teemaatilised ringkäigud. Suvel hoiti pilootprojektina toomkiriku näitusesaalid ja tornid neljapäeviti avatuna kuni kella 20.24. Projekti olid kaasatud ka teised Tartu muuseumid.

Liituti Lõuna-Eesti turismiklastri miinimumpaketiga, et olla oma regiooni kultuurielamuste pakkujatega ühises inforuumis, jagada muuseumi infot nende kanalite kaudu ja jõuda nii laiema publikuni. Esmakordselt oli muuseum esindatud „Experience Estonia“ väljaandes, mis keskendus möödunud aastal Lõuna-Eestile ja Tartu 2024 kultuuriaastale.

Omatulu ja rendiüritused

Muuseum teenis piletite müügi, meenete müügi ja rendiüritustega 2024. aastal 303 000 €, mis on 68 000 € rohkem kui 2023. aastal. Enam kasvas tulu piletite müügist, sellele järgnes renditulu kasv, kuid tõusis ka meenemüügi tulu. Välja töötati või uuendati meenetesarjad „Mina käin Tartus“, „Ajaloosõprade“ rinnamärgid ja kleebised ning näituse „Nähtamatu Tartu“ seeria.

Kokku teenindati kolmes muuseumimajas 139 rendiüritust: toomkirikus 107, kunstimuuseumis 26 ja tähetornis kuus. Kõige rohkem renditakse ruume seminari, konverentsi ja piduliku ürituse või vastuvõtu, sealhulgas pulmade korraldamiseks. Suurima rendituluga

oli Vanemuise teatri etendus „Kuninga käsk“, mis hõivas toomkiriku varemete vahel oleva ala juunis ja juulis. Rendiürituste tulu oli aasta lõikes kokku 77 500 €.

Kogud

Kogud kasvasid 8468 museaali võrra, mille hulgas on 1622 gemmivalandit, 6343 fotonegatiivi, õppeplakateid ja teadusriistu. Kuueteistkümnest kollektsioonist täienes seitse. Peamine fookus 2024. aastal oli andmete täiendamisel ja digikujutiste lisamisel: digihoidlasse lisati 2024. aastal museaalidest 51 243 faili (kokku 92 856 digikujutist, sealhulgas pisi-pildid). 2024. aasta lõpu seisuga on muuseumikogus 241 159 museaali, millest 99% on kättesaadavad MuISis ning 71% varustatud pildiga.

MuISi lisati 11 101 museaalikirjet, osa retrospektiivselt. Digiteeri-ti 45 560 museaali (fotonegatiivid, käsikirjalised materjalid, graafi-ka, gemmivalandid). Digiteerimist tehti vastavalt muuseumikogude nõuetele, millega kaasnes ressursimahukaid eel- ja järeltöid: mu-seaalide puhastamine ja dokumentatsiooni ettevalmistamine, säi-litusümbristesse pakendamine, transpordi korraldamine ja failide laadimine digihoidlasse, digiteerimisjärgne inventuur ning objektide püasiasukoha määramine.

Aasta	Uued museaali-de eksponeeri-mised	Museaalide kasutamine ja laenutamine	Digihoidla failide kasutused	Digihoidla failide allalaadi-mised	Uurimiseks ja õppetööks kasu-tatud museaalid	Kasutatud museaale kokku (va digihoidla kasutused)
2017	202	9103	97566	285	54726	55831
2018	244	8765	585237	703	41385	50394
2019	428	21162	629011	874	43814	53007
2020	964	15759	850599	2134	16369	53975
2021	148	16234	895316	3034	21489	74978
2022	465	35174	895025	3813	15938	75390
2023	357	34817	324771	17716	31216	66390
2024	314	33180	406964	11559	7831	52884

Joonis 4. Kogude areng 2017–2024.

Kogude kasutamine 2024. aastal

- Kokku kasutati ca 52 900 museaali.
- Teaduskollektsioonidest kasutati 33 180 museaali, neist 26 890 objekti muuseumiväliselt, sealhulgas asutusevälisei külastajaid oli 13 482.
- Digihooldlas oli 11 559 allalaadimist ja 406 964 faili kasutust.
- Puhastati ja konserveeriti 19 599 objekti, pakendati 12 344 objekti.
- Digihooldlas on avalikus kasutuses 171 267 museaaliga seotud 983 035 faili.
- MuISis on keskmiselt 11 000 külastust kuus, kasutaja keskmine sessioon kestab 12 minutit. MuISi külastasid kasutajad 132 riigist, külastustest 84% oli Eestist, USAst 5%, Soomest 3%, Rootsist 2%, Saksamaalt 1,5%.

Hoidlad kui peamine murekoht

90% muuseumi hoidlapinnast ei vasta nõuetele ning olukorra paranemine on teadmata ajaks edasi lükkunud. Hoidlate täituvus on tänaseks 120–150%. Eesti muuseumide ühishoidla projekt on ootel, mistõttu kasutatakse ajutisi hoiustuspindu, mis on ressursimahukad ega taga objektide säilimist.

2024. aasta esimeses pooles Muinsuskaitseameti algatatud hoidlate analüüs hõlmas ainult muuseumi hoidlapinda, neljas hoones kokku 1336,6 m². See ei puudutanud avahoidlaid, mida on kolmes hoones (kokku kümnes ruumis) hinnanguliselt 1000 m². Analüüsis loeti sobiliku keskkonnaga muuseumi hoiuruumiks ruumi, mis vastab kõigis parameetrites väärtusele „hea“ või „rahuldav“. Tartu Ülikooli muuseumis sellistele tingimustele vastavat hoidlat pole.

Teadus- ja õppetöö

Näitusega „Kunst või teadus“ ja „Maastikumaali geoloogia“ lõppes mitu aastat kestnud ühisprojekt Eesti Kunstiakadeemia ja Eesti Kunstimuuseumiga. Tartu Ülikooli teaduskollektsioonidel põhinevud projekti uurimistöö tulemused vormistati kokkuvõtivateks teadusartikliteks ja -ettekanneteks.

Osaleti kahe rahvusvahelise konverentsi korraldamisel. Muu-

seum oli korralduslik partner 13.–15.06 Tartus 31. Balti teadusajaloo ja -filosoofia konverentsil „Scientific Instruments in History and Philosophy of Science, Technology and Medicine“, kus osalesid teadusajaloolased ja -filosoofid üle Euroopa. Konverents oli seotud omas ajas väga olulise tehnilise uuenduse, Tartu tähetornis asuva Fraunhoferi refraktori 200. sünnipäevaga.

8.–9.11 korraldatud ajalookonverents „Piiskopilinn Tartu – 800 aastat Tartu algusest“ muuseumi valges saalis avas uusi küsimusi ja pakkus ka viimastel teadusandmetel tuginevaid vastuseid Tartu keskaja ajaloo kohta. Konverents tõi aruteluks kokku keskaja ajaloo, arheoloogia ning arheogeneetika tipptegijad Eestist, Saksamaalt ja Lätist, kes tutvustasid oma viimaseid uurimistulemusi. Konverentsi teema tõukus muuseumi näitusest „Nähtamatu Tartu. 800 aastat linna algusest“.

Aasta lõpus läks trükki „Tartu Ülikooli ajaloo küsimuste“ 52. number „Teaduskollektsioon – muuseumile, teadlasele, ühiskonnale?“, kus mitu kaastööd põhines 06.12.2023 toimunud muuseumi aastakonverentsi ettekannetel.

Töötajatelt ilmus 14 publikatsiooni (sh kaks kategoorias 1.1, kolm kategoorias 3.1 ja kolm kategoorias 1.2), mille kohta leiab täpsemad andmed Eesti teadusinfosüsteemist ETIS.

Aktiivselt osaleti rahvusvaheliste võrgustike töös ja konverentsidel ning jagati kolleegidele oma muuseumitöö kogemust ettekannetes. Ilmusid artiklid ja peeti ettekandeid ülikooli ning üliõpilaskonna ajaloost. Hullu Teadlase tegelaskuju kuraator Klaus-Peeter Ladva andis välja populaarteadusliku lasteraamatu „Hull Teadlane tegutseb“, mis jagab teadmisi loodusest, loomadest ja lindudest, samuti inimese organismist ja meeltest.

Üliõpilased ja kutsehariduse õpilased külastasid muuseumit erinevate loengute ja seminaride raames, mida viisid läbi ülikooli õppejõud ja ka muuseumitöötajad. Kokku käis muuseumis 291 üliõpilast ja kutsehariduse õpilast.

Praktikapakkumisi uuendati kaks korda aastas muuseumi kodulehel ja edastati praktikate koordinaatorile instituutides. Veebruaris osaleti humanitaarvaldkonna praktika- ja töömessil. Praktikata sooritas 2023. aastal kümme tudengit ja kutsekooli õpilast ning üks vabatahtlik, kokku tehti tööd 1154 tunni ulatuses.

Foto 4. Mälumäng „Täheturniir“ 25. septembril 2025 Tartu tudengipäeval del tähetornis (foto: Andres Tennus).

Haridustegevus

2024. aastal jätkati traditsiooniliste haridustegevustega – haridusprogrammid, ekskursioonid, linnalaagrid koolivaheaegadel, igapäevased eksperimendihommikud ja muu. Kõigi nende tegevuste maht üldjoontes kasvas. Läbi viidi 459 haridusprogrammi 8242 õpilasele, lisaks ekskursioonid õpilastele (1147 õpilast), Hullu Teadlase eksperimendihommikud (452 osalejat), Hullu Teadlase laagrid (210 last), sünnipäevad ning Hullu Teadlase erisündmused üle Eesti.

Eksperimendihommikutega otsustati teha juulis ja augustis pikem paus, kuna külastajate arv neil nädalatel on olnud väike. Edukaks osutusid Hullu Teadlase esinemised koolides ja meedias – telesinemised ETV noortesaates „Nova“ ja selle kajastus TikToki kogusid tuhandeid vaatajaid.

Väikese, aga sisuliselt olulise kasvuna tasub esile tuua ka sünnipäevade tellimuste suurenemise. 2024. aasta esimesel poolel viidi läbi sünnipäevateenuse terviklik analüüs ja tehtud on mitmeid vormilisi ja sisulisi uuendusi (näiteks uus sünnipäevaprogramm tähe-

tornis, tegevuste omavaheline parem sidusus ja uute elementide lisamine), mille rakendamist jätkatakse ka 2025. aastal.

Töötati välja spetsiaalsed haridusprogrammid täiskasvanutele: lõimitud aine- ja keeleõppeprogrammid Integratsiooni SA toetusel, mis olid suunatud eesti keelt emakeelena mittekõnelevatele täiskasvanutele. Programmid toimusid veebruarist kuni detsembrini Tartu Ülikooli muuseumi kõigis hoonetes, samuti Toomemäe pargis ja botaanikaaias. Kokku tehti 22 135-minutilist programmi 212 osalejale.

Jätkus koostöö partnerkoolidega (projektinädal Aleksander Puškini kooliga, eriprogrammid Miina Härma gümnaasiumi IB (*The International Baccalaureate*) õpilastele, Hullu Teadlase konkursil osalenud koolide külastused jne), psühhiaatriakliinikuga ja teiste ülikooli üksustega (nt Hullu Teadlase ja Tiksu jõuluhommiku korraldamine koostöös ülikooli kommunikatsiooniosakonnaga).

Taaselustati huviringide traditsioon: kevadel ettevalmistatud ja tutvustatud kosmoseteemaline huviring „Astra“ alustas tegevust oktoobris kolmes rühmas. I kooliastme rühm käib koos tähetornis, kahele lasteaiagrupile teeb tähetorni kuraator ringitegevusi lasteaias. Huviringis on kokku umbes 40 osalejat.

Tähetorni tegevustes on uue hingamise leidnud ka vaatlused, mida korraldatakse vaatlusnädalatena regulaarselt koolivaheaegadel ning mida viivad läbi tähetorni hariduskuraatorid.

Osalemine töörühmades ja organisatsioonides

Muuseumi töötajad osalevad erinevates kodu- ja välismaistes erialaorganisatsioonides ja töögruppides: ICOM Eesti, ICOM-UMAC, Universeum, Eesti Muuseumiühing, Eesti Konservaatrite Ühing, Õpetatud Eesti Selts, Teadusajaloo ja Teadusfilosoofia Ühendus, Eesti Kunstiteadlaste ja Kuraatorite Ühing, Scientific Instrument Commission (SIC), Eesti Rahva Muuseumi Sõprade selts. Muuseumis tegutseb alates 2022. aastast kestliku arengu töörühm.

Mariann Raisma, PhD, on Tartu Ülikooli muuseumi direktor.